

Nenad Palac

KRISTOLOŠKI NAUK U POPULARNOJ KULTURI: KVALITATIVNA
ANALIZA TELEVIZIJSKOG SERIJALA IZABRANI
*Christological teaching in popular culture: a qualitative analysis of the
television series The Chosen*

UDK 27-31:7.097]“20“

Izvorni znanstveni rad

Original scientific paper

Primljeno 5/2025

Sažetak

*Serijal Izabrani (engl. The Chosen), redatelja Dallasa Jenkin-
sa, u kratkom je vremenu stekao iznimnu globalnu popularnost te
se profilirao kao značajan primjer neovisne televizijske produkcije
u potpunosti financirane donacijama gledatelja. Kao prvi višese-
zonski igrani prikaz života Isusa Krista, serijal se izdvaja inovativ-
nim pristupom naracije evanđeoskih događaja, proširujući biblijski
tekst dramatiziranim epizodama te slojevitim prikazom likova i
njihovih međuodnosa. U ovom radu autor, metodom kvalitativne
analize sadržaja, vrednuje prikaz osobe Isusa Krista s fokusom na
način na koji se interpretiraju njegova božanska i ljudska narav.
Dobiveni rezultati ukazuju na to da serijal, iako ne slijedi doslov-
ne literarne predloške, ostaje dosljedan temeljnoj teološkoj poru-
ci evanđelja, pri čemu redateljska vizija pridonosi emocionalnoj
dubini i pristupačnosti sadržaja za suvremenoga gledatelja.*

Ključne riječi: Isus Krist, Izabrani, Bog, Čovjek, serija, film.

1. ISUS KRIST U KADRU: IZMEĐU ISTINE I FIKCIJE

Religija i umjetnost tijekom povijesti neprestano stupaju u dinamičan odnos međusobnog prožimanja, dijaloga ali i povremenih napetosti. Dok, s jedne strane, religija već od davnina predstavlja snažan izvor nadahnuća za umjetničko stvaralaštvo u različitim područjima (književnost, glazba, arhitektura, likovna umjetnosti, film) ona se, s druge strane – u svome izražavanju i posredovanju religioznih sadržaja – uvelike oslanja na umjetničke forme koristeći se pritom vizualnim, verbalnim i tjelesnim izražajnim sredstvima kao što su slika, pokret, riječ i glazba. U tom se smislu umjetnost – pa i ona filmska – pokazuje neizostavnom dimenzijom religijskog komuniciranja i simboličkog oblikovanja

svetoga.¹ Zbog te gotovo neraskidive povezanosti nije nimalo iznenađujuće što je lik Isusa Krista, kao središnja figura kršćanske vjere i univerzalni simbol duhovnosti, patnje i otkupljenja, tijekom povijesti bio nebrojeno puta prikazan u raznim umjetničkim formama, a osobito na filmu.² Na tom tragu možemo reći kako filmska umjetnost, sa svojom sposobnošću da objedini sliku, pokret, riječ i glazbu, pruža iznimno snažno sredstvo izražavanja religijskog iskustva te tako postaje prikladna za vizualizaciju i emocionalno približavanje Isusa i njegove poruke suvremenom čovjeku.

U ovom dinamičnom odnosu Crkva nastoji pažljivo pratiti i vrednovati nova ostvarenja unutar filmske umjetnosti – pogotovo ona koja na direktan ili indirektan način progovaraju o Isusu Kristu. Premda je u ranim fazama razvoja filmske industrije bilo prisutno izraženo nepovjerenje i određena suzdržanost crkvenih krugova prema ovome mediju³, dokumenti nakon Drugoga vatikanskog sabora ukazuju na određeni zaokret.⁴ Za ovu temu

¹ Usp. Drago Bojić, Isus u filmskoj umjetnosti. Koliko Isus smije biti čovjek?, u: *Služba Božja*, 52 (2012.) 1, 120.

² U pregledu stručne literature možemo pronaći cijeli niz znanstvenih istraživanja koja opisuju povijest i razvoj filmskog žanra o Isusu kroz njegove različite podžanrove, uključujući nijeme filmove, povijesne epove, drame, fiktionalne narative, parodije, mjuzikle i dokumentarce. Za više informacija vidi: Richard Walsh, *Reading the Gospels in the the Dark. Portrayals of Jesus in Film*, Trinity Press International, Harrisburg – London – New York, 2003.; Peter Malone, *Screen Jesus. Portrayals of Christ in Television and Film*, The Scarecrow Press, Lanham – Toronto – Plymouth, 2012.; Barnes Tatum, *Jesus at the Movies. A Guide to the First Hundred Years and Beyond*, Polebridge Press, Salem, 2013.; Richard Walsh – Jeffrey L. Staley, *Jesus, the Gospels, and Cinematic Imagination. Introducing Jesus Movies, Christ Films, and the Messiah in Motion*, T&T Clark, London – New York – Oxford – New Delhi – Sydney, 2022.

³ Usp. Francis G. Couvares, Hollywood, Main Street, and the Church: Trying to Censor the Movies Before the Production Code, u: *American Quarterly*, 44 (1992.) 4, 584–616; Jeffery H. Mahan, Celluloid Savior: Jesus in the Movies, u: *Journal of Religion & Film*, 6 (2002.) 1, 1–20; Terry Lindvall – Andrew Quicke, *Celluloid Sermons: The Emergence of the Christian Film Industry, 1930-1986*, NYU Press, New York – London, 2011., 1–24; Daniel Biltereyst – Daniela T. Gennari (ur.), *Moralizing Cinema. Film, Catholicism and Power*, Routledge Taylor & Francis Group, New York – London, 2015.

⁴ U Dekretu *Inter mirifica* (1963.) Crkva prvi put prepoznaje pozitivni potencijal sredstava društvenoga priopćivanja – osobito tiska, filma, radija i televizije – u službi ljudske komunikacije, informiranja, odmora te evangelizacije (br. 2). Dokument ističe važnost cjelovite formacije korisnika ovih medija, i u tehnološkom i u odgojnom smislu (br. 9, 10 i 16). Posebna pozornost pridaje se odgovornosti onih koji djeluju unutar medijskog prostora (br. 11) te se također poziva i civilna vlast da aktivno doprinosi zaštiti od mogućih zloupotreba, vodeći računa o općem dobru i dostojanstvu ljudske osobe (br. 12). Zahvaljujući ovom Dekretu, pokre-

posebno je važno istaknuti objavu dokument Papinskog vijeća za društvene komunikacije *100 godina filma* koji izlazi povodom obilježavanja sto godina od izuma filma (1895. – 1995.)⁵ Ovaj dokument oblikovan je kao svojevrsni didaktičko-metodički priručnik namijenjen odgojiteljima, katehetama i roditeljima. Njegova je svrha približiti voditeljima filmskih radionica kako zajedno s različitim dobnim skupinama provesti sustavno i kritičko vrednovanje određenog filma u svjetlu evanđeoskih vrednota pridonoseći pritom cjelovitom odgoju osobe. Iste godine, papa Ivan Pavao II.⁶, u suradnji s predsjednikom Papinskog vijeća za društvene komunikacije kardinalom Johnom P. Foleyjem te dvanaestoricom međunarodnih stručnjaka iz područja filmske umjetnosti, objavljuje selektiranu listu od četrdeset pet filmskih ostvarenja, razvrstanih u tri tematske kategorije: religija, ljudske i moralne vrijednosti te umjetnost.⁷ Obilježavanjem ovoga simboličkog jubileja na više razina Crkva je jasno pokazala kako ne želi ostati po strani pri razvoju filmske kulture, nego joj pristupa sa željom za dijalogom, poticanjem kvalitete te promicanju sadržaja koji će pridonijeti obogaćivanju ljudskog društva.

Oprez koji Crkva iskazuje prema filmskoj industriji i prikazima religijskih sadržaja nije neosnovan. Već od najranijih

---

nuta je inicijativa o obilježavanju Svjetskog dana sredstava društvene komunikacije (br. 18) čime Crkva ne samo da potvrđuje važnost ovih medija u suvremenom društvu nego i jasno izražava svoju namjeru da bude aktivan sugovornik i suoblikovatelj komunikacijskih procesa. Neki od crkvenih dokumenata koji na direktan ili indirektan način progovaraju o potencijalu te opasnostima koje filma i filmske industrije jesu: *Communio et progressio* (1971.), *Upute za odgoj budućih svećenika u odnosu na sredstva društvenog priopćavanja* (1986.), *Aetatis novae* (1996.), *Brzi razvoj* (2005.)

⁵ Pontifical Council for Social Communication, *100 years of cinema* (20. 1. 1995.), u: https://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_19960101_100-cinema_en.html#2.%20TEMA (pristupljeno 31. 7. 2025.).

⁶ Ivan Pavao II imao je izrazito pozitivnu viziju filmske umjetnosti. Za razliku od predkonceilske suzdržanosti i opreza Crkve prema filmskoj industriji, on prepoznaje film kao moćno sredstvo oblikovanja kulture, promicanja čovječnosti i kao potencijalno sredstvo evangelizacije. On je naglašavao kako film ima jedinstvenu sposobnost prikazivanja dubokih istina o čovjeku i svijetu, te da može služiti istini, dobru i ljepoti. Usp. Alejandro Pardo, Promoting culture and spirituality in an audiovisual society: Pope Saint John Paul II's teachings on cinema, u: *Church, Communication and Culture*, 6 (2002.) 2, 194–222.

⁷ Usp. Swapnil D. Bose, *The Vatican named the 45 greatest films of all time* (29. 12. 2021.), u: <https://faroutmagazine.co.uk/the-vatican-all-time-greatest-films/> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

filmskih prikaza Kristova života⁸ pa sve do suvremenih serijala poput *Izabrani* (engl. *The Chosen*), gledatelji i vjernici suočeni su s nizom umjetničkih interpretacija lika Isusa iz Nazareta. Te različite verzije – koje variraju u teološkoj dubini, estetskoj obradi i narativnoj strukturi – nerijetko otvaraju pitanja o vjernosti evanđeoskom izvorniku i teološkoj predaji. Poteškoće s kojima se redatelji (i gledatelji) suočavaju prilikom filmskog prikaza Isusa mogu se razvrstati u četiri temeljne skupine: umjetničke, literarne, povijesne i teološke. Svaka od ovih dimenzija nosi sa sobom specifične izazove – od traženja estetski uvjerljive i emocionalno autentične interpretacije, preko potrebe za narativnom koherentnošću i dramaturškom dinamikom, pa sve do pitanja povijesne vjerodostojnosti, svetopisamske i teološke točnosti u prikazu osobe i poslanja Isusa Krista.⁹ Nadalje, valja imati na umu kako postoje različiti modeli filmskog prikaza lika i djela Isusa Krista. Prema tipologiji možemo razlikovati tri osnov-

---

⁸ Relativno nedugo nakon prve javne filmske projekcije, održane 28. prosinca 1895. u Parizu u produkciji braće Lumière, filmski medij već započinje tematizirati religijsku simboliku – osobito Kristovu muku. Među prvim filmskim ostvarenjima takve vrste ističu se naslovi poput *La Passion* (Francuska), *Horitz Passion Play* (Češka) te *Passion Play of Oberammergau* (Bavarska). Ovi rani pokušaji ekranizacije pasionskih prikaza govore u prilog snažnom interesu publike za biblijske teme, ali i ranom prepoznavanju filma kao medija sposobnog za vizualno prenošenje duhovne poruke. Usp. Barnes Tatum, *Jesus at the Movies. A Guide to the First Hundred Years and Beyond*, 2–7.

⁹ Problem prikaza Isusa na filmu, koji Tatum naziva *problemom filmskog Isusa* (*The Problem of the Cinematic Jesus*), obuhvaća četiri međusobno povezane dimenzije: umjetničku, literarnu, povijesnu i teološku. Umjetnička dimenzija odnosi se na zahtjev da film o Isusu, poput svakoga drugog filmskog ostvarenja, ostvaruje estetsku i narativnu cjelovitost svojstvenu filmskoj umjetnosti. Zbog autonomije redateljskog izraza, takvi filmovi nerijetko odstupaju od predodžbi koje gledatelji – pod utjecajem vlastite kulturološke ili vjerske pozadine – unaprijed imaju o Isusovu liku i djelu. Literarna dimenzija proizlazi iz činjenice da evanđelja, kao primarni izvori, nisu pisana kao scenariji, nego kao teološke ispovijesti vjere koje nude ograničen uvid u Isusov unutarnji svijet. Neki redatelji odlučuju se koristiti jednim evanđeljem, drugi kombiniraju više izvora, dok treći pribjegavaju slobodnoj i kreativnoj interpretaciji biblijskog narativa. Povijesna dimenzija temelji se na prepoznavanju razlike između evanđeoskih prikaza Isusa i povijesne osobe Isusa iz Nazareta, koji je živio pod rimskom okupacijom. Ta razlika redatelja stavlja pred ključnu odluku: prikazati Krista vjere, rekonstruirati povijesnog Isusa – ili pokušati spojiti te dvije perspektive. Teološka dimenzija odnosi se na različite vjerničke predodžbe o Isusu, osobito u vezi s otajstvom utjelovljenja i dvjema Kristovim naravima. Ove teme često izazivaju kontroverze, osobito među pripadnicima različitih kršćanskih tradicija, ovisno o tome koliko se filmski prikaz podudara ili razilazi s evanđeoskim tekstom i partikularnim teološkim naukom. Usp. Barnes Tatum, *Jesus at the Movies. A Guide to the First Hundred Years and Beyond*, 7–13.

na oblika: direktni, indirektni i transfiguracijski. Direktni prikaz podrazumijeva filmove u kojima se Isus pojavljuje kao središnji lik, a radnja izravno slijedi evanđeoski narativ ili njegovu adaptaciju (Georg Stevens, *The Greatest Story Ever Told* (1963.), Martin Scorsese, *The Last Temptation of Christ* (1988.), Mel Gibson, *The Passion* (2004.). U indirektnim prikazima, Isus je prisutan u sporednoj ulozi ili pozadini naracije – bilo kroz utjecaj njegova učennja na likove, bilo kroz simboličke poveznice – ali ne kao glavni i aktivan protagonist (Mervyn LeRoy, *Quo vadis* (1951.), William Wyler, *Ben Hur* (1959.). Transfiguracijski prikazi predstavljaju još slobodniji pristup, u kojem se Isusov lik reinterpetira u prenesenom ili suvremenom kontekstu, često kroz likove koji simboliziraju ili utjelovljuju Isusove značajke, bez izravne reference na biblijski izvještaj (Frank Darabont, *The Green Mile* (1999.), Clint Eastwood, *Gran Torino* (2008.), Lana i Lily Wachowski, *The Matrix* (1999.).¹⁰

Gotovo bezbrojne redateljske mogućnosti, kao i načini prikaza osobe i djela Isusa Krista na filmskom platnu, neizbježno vode do pitanja granica umjetničke slobode u odnosu na teološku odgovornost. Upravo na toj granici – između narativne slobode i vjernosti Istini – ostvaruje se većina napetost između filmske produkcije, vjernika/gledatelja i Crkve. U ovakvom kontekstu zadaća Crkve nije cenzurirati ili bojkotirati filmska djela, već utjecati na formaciju vjernika/gledatelje na takav način da oni sami mogu prepoznati i razložiti ponuđeni sadržaj u svjetlu vjernosti predanoj Istini.¹¹ Zahvaljujući cjelovitoj medijskoj formaciji, vjernik/gledatelj¹² suočen s filmskim prikazom Isusa Krista, moći će raspoznati je li riječ o liku koji je utemeljen na autentičnoj podlozi ili pukoj reinterpetaciji koja, premda umjetnički vrijedna, odvraća od predane Istine.

2. TELEVIZIJSKI SERIJAL „IZABRANI“

Televizijski serijal *Izabrani*, u redateljskoj produkciji Dalla-ssa Jenkinsa, predstavlja prvi višesezonski prikaz života Isusa Krista, njegova javnog djelovanja te odnosa s apostolima i dru-

¹⁰ Usp. Drago Bojić, Isus u filmskoj umjetnosti. Koliko Isus smije biti čovjek?, 126–127.

¹¹ Usp. Pontifical Council for Social Communication, *100 years of cinema*.

¹² Usp. Hrvatska biskupska konferencija, *Crkva i mediji. Pastoralne smjernice*, Zagreb, 2006., br. 25.

gim učenicima tijekom njegova ovozemaljskog poslanja. Od emitiranja pilot-epizode u 2017. godini, serijal je privukao veliku pozornost gledatelja diljem svijeta, okupljajući široku i odanu publiku. Posebnost ovoga projekta očituje se i u njegovu financijskome modelu. Zahvaljujući sustavu skupnog financiranja (engl. *crowdfunding*), gledatelji i drugi investitori omogućili su njegovu realizaciju, čime je *Izabrani* postao najuspješniji projekt takve vrste do danas prikupivši inicijalno preko 11 milijuna dolara.¹³ U ovom trenutku serijal *Izabrani* nalazi se u fazi prikazivanja pete sezone, dok je šesta sezona u produkciji. Ukupno je planirano snimanje sedam sezona serijala. Prema najnovijim podacima, serijal je pogledalo više od 280 milijuna gledatelja u 175 zemalja svijeta, te je zasad preveden na više od 75 jezika, čime se dodatno potvrđuje njegova globalna prisutnost i potencijalni doseg.¹⁴ Jedan od ključnih čimbenika koji su pridonijeli širokoj gledanosti serijala jest njegova dostupnost. Serijal *Izabrani* može se u potpunosti besplatno gledati preko službene internetske stranice i mobilne aplikacije. Navedene platforme omogućuju gledateljima ne samo slobodan pristup sadržaju već i indirektno sudjelovanje u njegovoj produkciji kroz dobrovoljne donacije. Na ovaj se način direktno podržava dovršetak snimanja serijala te njegov prijevod na sve svjetske jezike kako bi mogao biti dostupan i razumljiv svima.¹⁵

Mišljenja o serijalu *Izabrani*, unutar katoličkih krugova, većinski su pozitivna iako postoje određene zamjerke na način na koji su prikazane ili interpretirane određene osobe i događaji

---

¹³ Usp. Caleb Park, *Story about life of Jesus emerges as largest crowdfunded entertainment project in history* (pristupljeno 7. 1. 2019.), u: <https://www.foxnews.com/entertainment/the-chosen-jesus-show-crowdfunded>; Caleb Park, *'The Chosen' \$10M crowdfunded show out now: 'Experience Jesus in a way that's never been done before'* (pristupljeno 16. 4. 2019.), u: <https://www.foxnews.com/entertainment/the-chosen-jesus-show-crowdfunded>; Sheila Dolinger, *The faithful funding movement behind "The Chosen"* (pristupljeno 14. 2. 2022.), u: <https://www.ncfgiving.com/stories/funding-the-chosen/> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

¹⁴ Usp. Margaret Darbly, *How 'The Chosen' plans to reach 1 billion people worldwide* (pristupljeno 28. 3. 2025.), u: <https://www.deseret.com/entertainment/2025/03/28/the-chosen-global-audience-season-5/> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

¹⁵ Svim epizodama serijala *Izabrani*, kao i dodatnomu audiovizualnomu materijalu, moguće je pristupiti preko službene internetske stranice (<https://www.thechosen.tv/en-us>) ili mobilne aplikacije (<https://play.google.com/store/apps/details?id=net.comeandsee.thechosen&hl=en>). Na objema platformama moguće je poduprijeti snimanje serijala kroz donacije ili kupovinu prigodnih proizvoda povezanih sa serijalom.

iz evanđelja. U tom kontekstu, Hugh Barbour, redovnik norbertinskog reda, pohvaljuje dosadašnje epizode serije zbog njihove (značajne) vjernosti kršćanskom nauku i visoke umjetničke kvalitete. Istodobno, on poziva gledatelje na oprez podsjećajući ih kako su likovi Isusa, Blažene Djevice Marije, apostola i drugih učenika – premda bazirani na evanđelju – u serijalu prikazani prema redateljjevoj osobnoj interpretacijskoj slobodi. Upravo zbog tog razloga njihovi prikazi mogu odražavati redateljeva osobna uvjerenja, uključujući i njegovu pripadnosti evangeličkoj zajednici.¹⁶ Na sličnom tragu Brian Graebe, svećenik iz nadbiskupije New York, upozorava na iskrivljenu interpretaciju Isusova rođenja, tj. prikaz fizičkih patnji koje je Blažena Djevica Marija trpjela prilikom poroda. Ovakva interpretacija nije u skladu s naukom koji zastupa Katolička Crkva te može dovesti vjernike u zabludu i umanjiti čudesnost ovoga velikog događaja.¹⁷ Nadalje, Richard DeClue, profesor sustavne teologije, u svom osvrtu na serijal *Izabrani* naglašava kako on predstavlja hvalevrijednu dramsku interpretaciju, a ne čisto vjersko ili teološko tumačenje evanđeoskog teksta. Njegov glavni prigovor na serijal usredotočen je na scenu u kojoj Isus daje Šimunu novo ime i prvenstvo među apostolima. Razlika između grčkog izvornika i korištenoga engleskog prijevoda, kao i cjelokupni dramski prikaz scene, otvara mogućnost pogrešne interpretacije u kojoj je prvenstvo podijeljeno svim prisutnim u sceni, a ne isključivo Petru.¹⁸

¹⁶ Premda o. Hugh Barbour hvali pravovjernost serijala *Izabrani* on upozorava na problematiku specijalne epizode *Božić s Izabranim: Sveta noć* (engl. *Christmas with The Chosen: Holy Night*). U ovoj epizodi, prilikom poroda, Marija trpi fizičke porođajne bolove što nije u skladu s katoličkom predajom koja inzistira na fizičkom djevičanstvu Blažene Djevice Marije. Usp. Fr. Hugh Barbour, *A Catholic Priest Reviews The Chosen* (pristupljeno 14. 5. 2021.), u: <https://www.catholic.com/magazine/online-edition/a-catholic-priest-reviews-the-chosen> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

¹⁷ Usp. Brian Graebe, *Does 'The Chosen' Get It Right About Our Lady?* (25. 3. 2022.), u: <https://www.ncregister.com/blog/virginity-in-partu-the-chosen> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

¹⁸ U četvrtoj sezoni drugoj epizodi serijala, u sceni koja se oslanja na izvještaj iz Matejeva evanđelja, Isus okuplja učenike ispred poganskog hrama. Na samom početku, Isus se obraća Šimunu i daje mu novo ime – Petar. Nedugo zatim, kadar se širi i obuhvaća ne samo učenike već i okupljeno mnoštvo dok Isus izgovara riječi: „Dat ću vam ključeve kraljevstva nebeskoga“ (engl. „I will give you the keys to the kingdom of heaven“). Tu dolazi do diskrepancije između grčkog izvornika i korištenog prijevoda. Naime, engleska riječ *you* ne razlikuje jedninu od množine, što može dovesti do pogrešnog dojma kako se ovo obećanje odnosi na sve prisutne u sceni, a ne isključivo na Petra, kako je navedeno u izvornom tekstu. Usp. Richard DeClue, *The Keys to the Kingdom: A Gentle But Firm Correction to*

Jedan od najvećih zagovaratelja serijala *Izabrani* jest katolička medijska platforma *Word on Fire*. Ova digitalna platforma, predvođena svojim osnivačem, biskupom Robertom Barronom, od samih početaka pomno prati, analizira i komentira serijal *Izabrani*. Biskup Barron također aktivno sudjeluje u oblikovanju serijala kroz savjetodavnu ulogu, zajedno s redateljem Dallasom Jenkinsonom, evangeličkim teologom Douglasom S. Huffmanom i rabinom Jasonom Sobelom. Cilj ovoga međureligijskog savjetodavnog tima jest što vjernije prikazati osobe i događaje iz evanđelja, ostajući pritom vjeran bogatoj i dubokoj tradiciji na kojoj je serija utemeljena.¹⁹ Nadalje, gostujući na konferenciji *Good News 2023.* godine, biskup Barron, zajedno s glumcem Jonathanom Roumiejem koji u serijalu *Izabrani* tumači lik Isusa Krista, ističe brojne pozitivne plodove koje je on imao na publiku. Poseban naglasak u njihovu razgovoru stavljen je na snažan (re)evangelizacijski doseg serijala kao i njegova sposobnost da dotakne srca ljudi iz različitih kulturnih i vjerničkih okolina te ih potakne na preispitivanje vlastite duhovnosti.²⁰

Popularnost serijala *Izabrani*, kao i rasprave koje su se pojavile unutar različitih teoloških krugova, jasno ukazuju na njegov višedimenzionalni karakter koji je potrebno dodatno analizirati i vrednovati. Premda je riječ o umjetničkoj interpretaciji evanđeoskog sadržaja, koja neminovno uključuje kreativne slobode redatelja i (potencijalne) teološke prijepore, ovaj serijal nudi značajan potencijal za suvremenu (re)evangelizaciju te uključivanje biblijskih narativa u širi medijski prostor. Upravo u toj napetosti između dramske slobode i teološke vjernosti leži izazov, ali i

---

“*The Chosen*” (6. 3. 2022.), u: <https://www.wordonfire.org/articles/the-keys-to-the-kingdom-a-gentle-but-firm-correction-to-the-chosen/> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

¹⁹ U svojim susretima, konzultanti – predstavnici različitih vjerskih denominacija – zajedno s redateljem serijala promišljaju i raspravljaju o raznolikim teološkim i kulturološkim perspektivama u prikazu pojedinih evanđeoskih događaja i osoba. Iako se u tumačenjima katkad razilaze, sve ih povezuje zajednička težnja: što vjernije, sadržajnije i duhovno dublje prikazati Kristov život, njegovo poslanje te odnose i iskustva onih koji su ga slijedili. Usp. *The Chosen, Bible Roundtable* (16. 11. 2023.), u: <https://watch.thechosen.tv/group/309237658600> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

²⁰ Cijelu snimku razgovora između biskupa Roberta Barrona i glumca Johnatana Rumieja moguće je pogledati na: Bishop Robert Barron, *Bishop Barron and Jonathan Roumie: A Conversation* (8. 3. 2023.), u: <https://www.youtube.com/watch?v=VyT3tiPxIPE> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

snaga serijala *Izabrani* što ga čini relevantnim predmetom daljnje znanstvene refleksije.²¹

3. METODOLOŠKI ASPEKT ISTRAŽIVANJA

Predmet ovog istraživanja jest audiovizualni prikaz Isusove osobe u televizijskom serijalu *Izabrani* s fokusom na narativne elemente, vizualne prikaze i teološke poruke. Cilj je istraživanja kroz kvalitativnu analizu sadržaja istražiti prikaza Isusova čovjštva i božanstva. Ovom istraživanju nije cilj teološki prosuditi cjelovit serijal *Izabrani*. Umjesto toga, istraživanje se usredotočuje na kvalitativnu analizu njegova prikaza fokusirana na dvije temeljne dimenzije kristološke naravi: Isusa kao pravi Čovjek i Isusa kao pravi Bog.

Prilikom provedbe ovog istraživanja formirana je sljedeća hipoteza: Televizijski serijal *Izabrani* sustavno i slojevito prikazuje Isusa Krista kao pravoga Čovjeka i pravoga Boga pri čemu njegove naravi nisu odvojene, nego u dubokoj međusobnoj integraciji.

U provedbi istraživanja primijenjena je kvalitativna metoda analize sadržaja, koja se u kontekstu filmskih i medijskih studija sustavno koristi još od 30-ih godina 20. stoljeća.²² Kvalitativnom analizom obuhvaćene su prve četiri sezone serijala *Izabrani*, što uključuje ukupno 32 epizode. Epizode pete sezone u ovom trenutku nisu dostupne na službenoj platformi serijala, već isključivo preko platforme *Amazon Prime*, zbog čega one nisu uključene u ovo istraživanje. Prilikom prikupljanja relevantnih podataka za istraživačku matricu izdvojili smo 10 različitih komponenti u dva tematska okvira – *Isus kao pravi Čovjek* i *Isus kao pravi Bog*. Izdvojene komponente za tematsku skupinu *Isus kao pra-*

²¹ Dosadašnja znanstvena istraživanja o serijalu *Izabrani* obuhvatila su različite aspekte recepcije i interpretacije, pri čemu se osobita pozornost posvetila analizama motiva gledatelja za praćenje serijala te prikazu Marije Magdalene kao jedne od ključnih likova. Usp. Kris Boyle – Magdalene Vail – Thomas Robinson – Mia Han – Clark Callahan, „You Are Mine:“ A Q Methodology Analysis of Why People Choose the Chosen, u: *Journal of Media and Religion*, 24 (2025.) 1, 1–18; Lidia Rodriguez Fernandez, The Evangelical Reception of Mary Magdalene in *The Chosen Series*, Season 1 & 2, u: *Religions*, 15 (2024.) 9, 1–19; Rhonda Burnette-Bletsch, 'Tis Pity She's (Still) a Whore: Mary Magdalene in *The Chosen*, u: *Journal for the Study of Historical Jesus*, 20 (2022.) 3, 192–201.

²² Usp. Željka Manić, *Analiza sadržaja u sociologiji*, Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu, Beograd, 2017., 219–220.

vi Čovjek jesu: emocije i osjećaji (npr. tuga, radost, suosjećanje, smijeh); fizička ograničenja (npr. glad, umor nakon rada, potreba za snom); socijalni odnosi (npr. odnosi s apostolima i drugim učenicima, pripadnost široj zajednici, odnos prema marginaliziranima); ljudske rutine (npr. sudjelovanje u svakidašnjim aktivnostima, slavlje vjerskih blagdana, manualni rad); unutarnje borbe (npr. iskazivanje sumnje, tjeskobe, tuge). Izdvojene komponente za tematsku skupinu *Isus kao pravi Bog* jesu: nadnaravno znanje (npr. poznavanje osobnih grijeha, prošlosti pojedinaca i događaja koji će se tek ostvariti); fizička iscjeljenja; opraštanje grijeha; učinjena čudesa; božanski autoritet (npr. svjesnost mesijanskog poslanja, odnos prema Zakonu, vjerskim autoritetima).

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovom dijelu donosimo rezultate kvalitativne analize sadržaja televizijskog serijala *Izabrani* u kojem se istražuje prikaz dvaju Isusovih naravi: Isus kao pravi Čovjek i Isus kao pravi Bog. Pristup analizi usmjeren je na prepoznavanje i sistematizaciju narativnih i vizualnih elemenata koji u serijalu ilustriraju ove ključne teološke aspekte Kristova lika. Analiza je provedena kroz obradu ukupno 32 epizode prvih četiriju sezona, pri čemu su identificirane specifične komponente i uzorci unutar pripadajućih tematskih skupina. Posebna pozornost posvećena je načinima na kojima se serijal koristi filmskim jezikom – slikom, dijalogom, gestom i atmosferom – kako bi prikazao ljudsku i božansku dimenziju Isusova identiteta. Rezultati pružaju uvid u složenost i višeslojnost filmske interpretacije Isusa Krista, otvarajući prostor za razumijevanje kako se kroz audiovizualni medij oblikuju percepcije njegova čovještva i božanstva za gledatelje. Radi jasnoće i preglednosti istraživanja dva tematska okvira podijeljena su u dodatne podskupine koje zajedno prikazuju rezultate cjelovite matrice.

4.1. *Isus kao pravi Čovjek*

4.1.1. Emocionalni i nutarnji svijet

U televizijskom serijalu *Izabrani*, redatelj Dallas Jenkins i glumac Jonathan Roumie donose prikaz osobe Isusa Krista u kojem se sustavno razrađuje njegova ljudskost kroz izražavanje čitavog spektra emocija i nutarnjih previranja čime se gledate-

ljima omogućuje dublje poistovjećivanje s Kristovom ljudskom dimenzijom. Nadalje, iskazi različitih emocija i nutarnjih borbi nisu prikazani isključivo kao realističan psihološki moment, nego uključuju i dublju duhovnu komponentu koja pridodaje slojevitosti Isusova lika.

Vrednujući serijal jasno možemo vidjeti kako on obiluje trenutcima u kojima Isus pokazuje duboko emocionalno bogatstvo. Epizoda *Isus voli malu djecu* donosi prikaz Isusa koji neko vrijeme provodi nasamo u društvu djece iz obližnjeg sela. Njegov odnos prema djeci ispunjen je osjećajima nježnosti, prihvaćanja, blagosti i zaigranosti.²³ U trenutcima kada djeca postavljaju zahtjevna teološka i moralna pitanja, o dobru i zlu, pravdi, dolasku Mesije, Isus pokazuje strpljenje i prihvaćanje njihovih ograničenih shvaćanja te se spušta na dječju razinu razumijevanja kako bi im – koristeći se jezikom njihove svagdašnjice – pružio objašnjenje.²⁴ Nadalje, u epizodi *Vidio sam te*, narativ započinje urušavanjem arhitektonskog projekta koji je dizajnirao Natanael, čime se uspostavlja okvir za prikaz njegovog profesionalnog neuspjeha, egzistencijalne i duhovne krize. Kroz emotivno snažnu prikazanu scenu pod smokvom – gdje se Natanael povlači u osamu i izražava duboku tugu, sumnju i razočaranje – serija artikulira njegov unutarnji slom i potragu za smislom.²⁵ Neposredno nakon opisanih događaja, posredovanjem Filipa, Natanael se susreće s Isusom koji prema njemu iskazuje osjećaje duboke empatije, privrženosti, priznanja i radosti. Scenski prikaz toga susreta ne svjedoči isključivo o nadnaravnom uvidu s pomoću kojeg se Isus Natanaelu očituje kao Mesija – na što serijal eksplicitno upućuje – nego i o emocionalnoj bliskosti koju Isus osjeća prema onima koji prolaze kroz duboke egzistencijalne krize.²⁶

²³ Usp. Izabrani, *Isus voli malu djecu*, sezona 1., epizoda 3., vrijeme: 8:20 – 12:00 (3. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594336> (pristupljeno 31.7.2025.).

²⁴ Usp. Izabrani, *Isus voli malu djecu*, sezona 1., epizoda 3., vrijeme: 20:12 – 26:00.

²⁵ Usp. Izabrani, *Vidio sam te*, sezona 2., epizoda 2., vrijeme: 00:20 – 2:05; 15:12 – 18:00 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594354> (pristupljeno 31.7.2025.).

²⁶ Susret Nathanaela i Isusa prikazan je kao duboko emotivan i transformacijski trenutak, u kojem se isprepliću osjećaji ranjivosti, iznenađenja, nade i prihvaćanja. Pozadinska glazba, izgovorene riječi, ton glasa i facijalni izrazi – koji prelaze iz negativnih u pozitivne – svjedoče kako ova scena zaista predstavlja jedan od ključnih transformacijskih događaja koji se ostvaruju zahvaljujući Isusu. Usp. Izabrani, *Vidio sam te*, sezona 2., epizoda 2., vrijeme: 47:00 – 49:41.

U prikazu Isusove ljudske naravi, redatelj *Izabranih* ne ograničava se isključivo na prikaz pozitivnih emocija poput radosti ili suosjećanja, već uključuje i one tamnije, ranjivije slojeve emocionalnog iskustva. Na kraju epizode *Posvećenje*, Isus prima vijest o smrti svoga bliskog prijatelja Lazara. Tuga koja obuzima njega i njegove učenike jasno se očituje kroz scenski prikaz – izraze lica, pozadinsku glazbu i usporeni ritam kadrova – kao i kroz dijalog među likovima. Redateljski fokus pritom nije samo na vanjskim reakcijama, već i na dubokoj unutarnjoj boli koju Isus proživljava.²⁷ Sličnu emocionalna dinamika možemo vidjeti i sljedećoj epizodi *Posljednji znak*, koja se tonalitetno i tematski nadovezuje na prethodnu, zadržavajući atmosferu tuge, iščekivanja i duhovne napetosti. Isusova bol i tuga naglašene su kroz njegove susrete s Martom i Marijom, kao i u njegovu hodu prema Lazarovu grobu, koji scenski snažno ističe njegovu ljudsku ranjivost i nutarnju potresenost.²⁸ Redateljev prikaz Isusove tuga nije predstavljen kao njegova slabost, nego kao autentični izraz njegove potpune solidarnosti s ljudskim iskustvom boli, gubitka i smrti.

Osim eksplicitnog izražavanja osjećaja, prikaz Isusove ljudske naravi u serijalu *Izabrani* obilježen je i suptilnim prikazima suzdržavanja emocija koje se mogu okarakterizirati kao negativne. Takvo kontrolirano zadržavanje ljutnje ili razočaranja dodatno potvrđuje dubinu prikaza Isusova emocionalnog svijeta, ukazujući na njegovu unutarnju snagu i svjesni izbor nenasilnog odgovora na izazovne situacije. U epizodi *Grom*, Ivan i Jakov susreću se s Isusom izvan samarijanskoga grada Sihara kako bi s njim razgovarali o odnosima unutar skupine, svom položaju u grupi i budućim planovima. Tijekom susreta, nailazi skupina Samarijanaca koji ih verbalno i fizički napadaju zbog njihove pripadnosti židovskom narodu. Isus, premda pogođen kamenjem i osobno uvrijeđen, ne dopušta učenicima da odgovore nasiljem. Umjesto toga, odlučno ih prekora zbog njihove impulzivne i osvetničke reakcije, ističući širu perspektivu njihove zadaće. U

---

²⁷ Na pitanje Marije Magdalene: „Gdje te boli?“, Isus odgovara jednostavno: „Izvana i iznutra.“ Ova rečenica sažima njegovo emocionalno stanje – za njega bol nije samo fizička ili prolazna, već sveobuhvatna i duboko utisnuta u njegovo biće. Usp. *Izabrani, Posvećenje*, sezona 4., epizoda 6., vrijeme: 55:00 – 1:00 (6. 5. 2024.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683596188> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

²⁸ Usp. *Izabrani, Posljednji znak*, sezona 4., epizoda 7., vrijeme: 24:28 – 27:00; 28:15 – 30:10; 30:20 – 32:00 (6. 5. 2024.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683596184> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

njegovu prigovoru Ivanu i Jakovu jasno se očituje univerzalnost njihove i poziva na spasenje.²⁹ Slični primjeri Isusove emocionalne suzdržanosti, unatoč prisutnosti snažnih negativnih osjećaja ili izravnih prijetnji upućenih njemu, prisutni su i u epizodama *Obračun*³⁰ i *Liječnice, izliječi sebe*³¹. U tim epizodama Isus ne reagira impulzivno ni obrambeno, već zadržava unutarnju sabranost i dostojanstvo, što potvrđuje cjelovit, izgrađen i pažljivo izbalansiran prikaz njegova lika.

4.1.2. Svagdašnjica, fizička ograničenja i život u zajednici

Narativna prednost serijala *Izabrani* u odnosu na klasične filmske prikaze Isusa ogleda se u činjenici kako je riječ o višesezonskom projektu. Ovakav format redatelju omogućuje dublji i sadržajno bogatiji uvid u svagdašnjicu Isusova života, budući da nije ograničen vremenskim okvirom jedinstvenoga filmskog djela. U tom kontekstu *Izabrani* prikazuju Isusa koji se suočava s fizičkim ograničenjima i sudjeluje u svakidašnjim ljudskim rutinama.

Isusova svagdašnjica prikazana je s osobitom pozornošću i realizmom, čime se njegovo ljudsko iskustvo nastoji na pose-

²⁹ Cijela epizoda sustavno prikazuje duboku povijesnu netrpeljivost između Židova i Samaritanaca kroz više narativnih situacija: već pri samom ulasku u samarijansko područje osjeća se napetost i nelagoda među učenicima; mještani ih promatraju s prijezirom, a prisutni su i izrazi otvorenog odbacivanja. Burna reakcija Ivana i Jakova na ovaj događaj, premda biblijski neutemeljena (Mk 3,17), dovodi do toga da im Isus daje ime Sinovi groma. Usp. *Izabrani, Grom*, sezona 2., epizoda 1., vrijeme: 50:21 – 54:40 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594353> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

³⁰ Rimski centurion Quintus poziva Isusa na ispitivanje pod izlikom zabrinutosti za red i mir u Kafarnaumu. Tijekom njihova razgovora, Quintus iznosi svoje sumnje u pogledu Isusova rastućeg utjecaja među narodom te prikriveno, ali jasno, izriče prijetnju: ako ne prestane s javnim naučavanjem i okupljanjem sljedbenika, rimske vlasti neće oklijevati poduzeti ekstremne mjere. U ovoj situaciji Isus ostaje smiren, dostojanstven i nenametljivo čvrst, ne povlačeći se pred prijetnjom, ali ni izazivajući sukob. Usp. *Izabrani, Obračun*, sezona 2., epizoda 7., vrijeme: 27:15 – 33:00 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594359> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

³¹ Nakon javnog nastupa u sinagogi u Nazaretu, Isusa razbješnjena gomila odvođi izvan grada s namjerom da ga kamenuje. Unatoč ozbiljnoj prijetnji smrću i pritisku da odustane od svojih riječi, Isus ostaje potpuno smiren i staložen. Ne odgovara strahom ni ljutnjom, već govori s tiho autoritativnom jasnoćom, ne povlačeći ništa od onoga što je rekao. Njegova unutarnja sabranost i odlučnost kulminiraju u trenutku kad, bez nasilja i u šutnji, prolazi kroz gomilu koja mu ne može nauditi. Usp. *Izabrani, Liječnice, izliječi sebe*, sezona 3., epizoda 3., vrijeme: 35:20 – 38:20 (2. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594326> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

ban način približiti gledateljima. U već spomenutoj epizodi *Isus voli malu djecu*, prikazano je kako Isus boravi u samostalno pripremljenom kampu, muči se s paljenjem vatre, priprema hranu, bavi se drvodjeljskim poslom i moli prije odlaska na noćni počinak.³² Epizoda *Iza planina* također donosi zanimljiv prikaz Isusove ljudskosti. Više scena prikazuje kako Isus – povučen u osamu s Matejom – u tišini, sabranosti i molitvi razmatra i vježba riječi koje će izreći u svojoj prvoj javnoj propovijedi. Redateljski, prikazane scene naglašavaju snažnu duhovnu i intelektualnu pripremu koja je proporcionalna težini iščekivanog zadatka u kojem će Mesija prezentirati program Kraljevstva nebeskoga.³³ Ovakvim prikazima ljudskosti dodatno se naglašava njegova bliskost običnom čovjeku te se omogućuje gledatelju poistovjećivanje s Isusom koji dijeli iste svakidašnje rutine, fizičke potrebe i radne izazove kao svi ljudi.

Neposredno nakon održane propovijedi, u epizodi *Povratak kući*, Isus pokazuje vidljive znakove umora te traži okrepu i predah. Nakon uspješno izvršena toga zadatka on otpušta svoje učenike na neko vrijeme kako bi se svi odmorili i obnovili snagu za apostolat koji im slijedi.³⁴ Njegova fizička ograničenja posebno su istaknuta u epizodi *Matej 4,24*. Na kraju ove epizode Isus se, nakon cjelodnevnog liječenja bolesnih, pojavljuje u noći potpuno iscrpljen u taboru. Isus dolazi polako, hodajući pogrbljen, lica iscrpljena znojem, izgovarajući samo „laku noć“, što ostavlja snažan dojam na njegove učenike. Njihov umor i šutnja dodatno naglašavaju dubinu njegove žrtve. Premještajući fokus u ovoj epizodi s iscjeliteljskih prizora na posljedice takve službe – tjelesni i emocionalnu potrošenost – redatelj želi ukazati na drugu stranu njegova poslanja. Ovakav narativni prikaz ne idealizira Isusa kao nedodirljivog čudotvorca, već naglašava njegovu potpunu ljudskost, ranjivost i spremnost da se do kraja daruje drugima, uključujući i kroz vlastit tijelo.³⁵

---

³² Usp. Izabrani, *Isus voli malu djecu*, sezona 1., epizoda 3., vrijeme: 4:45 – 6:00; 7:25 – 8:27; 11:10 – 13:00.

³³ Usp. Izabrani, *Iza planina*, sezona 2., epizoda 8., vrijeme: 20:14 – 25:10; 30:35 – 34:15 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594360> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

³⁴ Usp. Izabrani, *Povratak kući*, sezona 3., epizoda 1., vrijeme: 12:17 – 13:25 (2. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594324> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

³⁵ Usp. Izabrani, *Matej 4,24*, sezona 2., epizoda 3., vrijeme: 31:54 – 34:45 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594355> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

Isusovo aktivna participacija u židovskoj zajednici i njezinu vjerskom životu vidljive su u više navrata. U epizodi *Šabat* Isus, na poziv Marije Magdalene, sudjeluje u slavlju istoimenog blagdana u njezinu domu. Premda dolazi kao počasni gost, on ne nameće svoj autoritet niti traži posebnu pažnju, već s poštovanjem prepušta vodstvo večere domaćici. Isusova prizemnost i jednostavnost dodatno je naglašena skromnim ambijentom te društvenim statusom okupljenih oko stola. Redateljevom odlukom da usporedno prikaže Marijinu večeru s ostalim šabatnim slavljinama u gradu nastoji se istaknuti pripadnost svih okupljenih široj židovskoj zajednici i tradiciji u kontekstu svakidašnjeg religijskog života.³⁶ Također, u epizodi *Savršena prilika*, Isus se s učenicima priprema i slavi blagdana Sjenica. Iako proslava ovog blagdana prati tradicionalnu vjerničku praksu (izgradnja privremenih nastambi, obroci i boravak u sjenicama) Isus, odgovarajući na pitanja svojih učenika o Zaharijinim proroštvima, daje nagovijestiti univerzalnost spasenja koja dolazi s njim kao Mesijom.³⁷ U kontekstu aktivne pripadnosti židovskoj zajednici, uz već istaknute epizode, vrijedno je spomenuti i epizodu *Poklon za vjenčanje*. U ovoj epizodi redatelj prikazuje Isusovo sudjelovanje u proslavi tradicionalnoga židovskog vjenčanja u Kani Galilejskoj. Isus se pritom ne pojavljuje kao središnja figura, već kao sudionik koji poštuje društvene i religijske norme zajednice, sve do trenutka čudesne intervencije, tj. pretvorbe vode u vino.³⁸ Na sličnom tragu u epizodi *Liječniče, izliječi sebe* vidimo Isusa kako sa svojom majkom i nazaretskom zajednicom slavi blagdan Rosh Hashanah.³⁹ Ova, kao i prethodno spomenute epizode, svjedoče o redateljskoj perspektivi usmjerenoj na prikaz Isusa kao čovjeka koji je duboko ukorijenjen u židovskoj zajednici i njezinoj religijskoj tradiciji.

³⁶ Usp. Izabrani, *Šabat*, sezona 1., epizoda 2., vrijeme: 30:25 – 36:20 (3. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594335> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

³⁷ Usp. Izabrani, *Savršena prilika*, sezona 2., epizoda 4., vrijeme: 12:38 – 14:18; 26:20 – 30:35 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594356> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

³⁸ Usp. Izabrani, *Poklon za vjenčanje*, sezona 1., epizoda 5., vrijeme: 29:18 – 30:00; 33:40 – 34:20; 37:48 – 41:15; 43:40 – 46:30 (3. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594338> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

³⁹ Usp. Izabrani, *Liječniče, izliječi sebe*, sezona 3., epizoda 3., vrijeme:

4.1.3. Socijalni odnosi i interakcije

Isusove socijalne odnose i interakcije prikazani u serijalu *Izabrani* možemo svrstati u tri kategorije: odnos prema učenicima, odnos prema pojedincima na marginama i odnos prema vjerskim vođama. U ovom dijelu osvrnut ćemo se na prve dvije kategorije, dok će treća biti obrađena u potpoglavlju koje se odnosi na prikaz Isusova božanskog autoriteta.

U kontekstu odnosa prema učenicima, serijal dosljedno prikazuje Isusa kao onoga koji poziva svoje učenike u izazovnim životnim okolnostima, pri čemu ključnu ulogu često ima izraz „slijedi me“. Šimun Petar u trenutku Isusova poziva prikazan je kao čovjek rastrgan između pritiska poreznog duga prema Rimljanima, izdaje vlastite ribarske zajednice te egzistencijalne prijeteće praznih mreža. Ova trostruka napetost kulminira upravo u trenutku kada Isus intervenira čudesnim ulovom ribe, čime se razrješavaju konkretni problemi te otvaraju nove perspektive u njegovu životu.⁴⁰ Matej je u serijalu prikazan kao marginalizirani pojedinac koji živi u sjeni srama svoje profesije. Zbog suradnje s okupatorom odbačen je od društva i vlastite obitelji te ostaje duhovno zarobljen iza rešetaka carinarnice. U sceni poziva vidimo kako se Isus i Matej prvi put direktno susreću gotovo usputno. Matej se nalazi na svome radnome mjestu unutar carinarnice, a Isus, prolazeći pokraj njega s učenicima, intenzivno zadržava svoj pogled na njemu. Na Isusov poziv „slijedi me“, Matej žurno izlazi iz carinarnice, ostavljajući za sobom ne samo svoj posao nego i identitet kojemu je robovao.⁴¹ Sličnu dinamiku uočavamo i kod Šimuna Zelota koji, premda isprva motiviran političkom revnošću i borbom za oslobođenje Izraela, doživljava duboku unutarnju transformaciju nakon ozdravljenja svojega brata.⁴² U serijalu Šimun iz prikrajka promatra Isusa i njegove učenike. Kada im u ključnome trenutku pritekne u pomoć, Isus ga odvodi nasamo i poziva na nasljedovanje. Šimun svjesno napušta svoj prijašnji identitet političkog borca i prihvaća novi poziv učenika, simbolički ostavljajući svoje oružje koje ga je defi-

⁴⁰ Usp. *Izabrani, Stijena na kojoj je izgrađena*, sezona 1., epizoda 4., vrijeme: 34:20 – 45:10 (3. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594337> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

⁴¹ Usp. *Izabrani, Pozivnice*, sezona 1., epizoda 7., vrijeme: 31:30 – 35:10 (3. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594340> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

⁴² Usp. *Izabrani, Savršena prilika*, sezona 2., epizoda 4., vrijeme: 53:00 – 55:00.

niralo za sobom.⁴³ Sva tri slučaja svjedoče kako Isusov poziv nije apstraktan već duboko osoban, situacijski ukorijenjen i usmjeren na oslobođenje od okova prošlosti.

U kontekstu odnosa prema onima koji se nalaze na društvenim marginama – javni grešnici, bolesnici i odbačeni – serijal *Izabrani* dosljedno prikazuje Isusa kao onoga koji prepoznaje, liječi/oprašta i reintegrira u zajednicu. Ono što u prikazu čina ozdravljenja ili obraćenja prethodi jest osobni iskaz vjere čime se ostvaruje preduvjet za nadolazeću promjenu. Jedan od snažnih primjera ovakve dinamike prikazan je u sceni ozdravljenja žene s krvarenjem u epizodama *Čisto* (2. dio). Žena, skrivena u gomili, svjesna društvene i vjerske stigme, krišom dotiče Isusu haljinu nakon čega Isus zastaje i traži tko ga je dotaknuo. U njezinu priznanju, kao i u Isusovim riječima „nije te iscijelio komadić moje odjeće... nego tvoja vjera“ te oslovljavanja s „kćeri moja“, očituje se čin javnog priznanja njezine vjere i vraćanja dostojanstva. Time ne samo da je ona fizički ozdravljena nego i društveno rehabilitirana, ponovno uvedena u židovsku zajednicu iz koje je godinama zbog bolesti bila isključena.⁴⁴ Nadalje, u epizodi *Neopisivo suosjećanje* Isus se na putu prema Kafarnaumu susreće s gubavcem. Premda ga učenici upozoravaju da mu se ne približava, Isus ne samo da pristupa izopćenom pojedincu već ga i grli čime svjesno krši tadašnje društvene i vjerske propise o čistoći. Učinjeno čudo nije isključivo demonstracije njegove iscjeliteljske moći, nego i radikalna gesta prihvaćanja te povratka dostojanstva čovjeku kojeg je zajednica dehumanizirala.⁴⁵ U istoj epizodi, Isus u Kafarnaumu liječi uzetoga zahvaljujući njegovoj vjeri i vjeri prijatelja koji ga spuštaju kroz otvor na krovu. Dirnut njihovom odvažnošću i povjerenjem, Isus najprije izgovara riječi „opraštaju ti se grijesi tvoji“, čime ističe duhovno ozdravljenje kao temeljno, a tek potom „ustani, uzmi svoju postelju i idi kući“. Scenski trenutak fizičkog iscjeljenja postaje vidljivi znak dubljeg duhovnog preokreta, a uzetomu je – osim zdravlja – vra-

⁴³ Usp. *Izabrani*, *Duh*, sezona 2., epizoda 5., vrijeme: 26:50 – 28:20; 30:13 – 33:40 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594357> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

⁴⁴ Usp. *Izabrani*, *Čisto* (2. dio), sezona 3., epizoda 5., vrijeme: 31:30 – 38:50 (5. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594328> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

⁴⁵ Usp. *Izabrani*, *Neopisivo suosjećanje*, sezona 1., epizoda 6., vrijeme: 16:16 – 19:40 (3. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594339> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

ćena i unutarnja sloboda.⁴⁶ Prikazi susreta Isusa s marginaliziranim osobama u serijalu *Izabrani* nisu reducirani na čudesno ozdravljenje, već su oblikovani kao procesi u kojima osobna vjera prethodi nutarnjoj preobrazbi. Iskazano povjerenje otvara prostor za fizičko i duhovno iscjeljenje, a završna točka tih susreta često je društvena i vjerska rehabilitacija pojedinca.

4.2. Isus kao pravi Bog

4.2.1. Božanska moć i znanje

U prethodnom potpoglavlju već smo se djelomično osvrnuli na prikaz Isusove božanske naravi kroz analizu prizora ozdravljenja osoba koje su se nalazile na društvenim i vjerskim marginama. Ta ozdravljenja nisu prikazana kao puka demonstracija nadnaravne moći, nego nose dublju dimenziju: tjelesne i duhovne obnove, povratka ljudskog dostojanstva i reintegracije u širu zajednicu. Kroz sličan teološko-narativni ključ redatelj interpretira i druga čudesa koja Isus čini u ovom serijalu. Učinjena čudesa nisu svrha sama sebi, niti su motivirana željom za senzacijom, već su strukturirana kao znakovi koji ukazuju na Isusov božanski autoritet nad prirodom, vremenom, materijom i smrću te služe kao prepoznatljivi trenutci objave njegove božanske misije. Na tom tragu gledatelji *Izabranih* mogu svjedočiti čudesnom ulovu ribe⁴⁷, pretvaranju vode u vino na vjenčanju u Kani Galilejskoj⁴⁸, umnažanju kruha⁴⁹, hodu po uzburkanome moru⁵⁰, oživljavanju preminule djevojčice⁵¹ i Lazara⁵². Istaknuta čudesa, premda predstavljaju nadnaravne znakove koji na direktan način svjedoče o Isusovoj božanskoj naravi, u redateljevoj namisli otvaraju širu naraciju o početku dolaska kraljevstva Božjega na zemlji.

---

⁴⁶ Usp. *Izabrani*, *Neopisivo suosjećanje*, sezona 1., epizoda 6., vrijeme: 41:00 – 46:45.

⁴⁷ Usp. *Izabrani*, *Stijena na kojoj je izgrađena*, sezona 1., epizoda 4., vrijeme: 39:08 – 45:10.

⁴⁸ Usp. *Izabrani*, *Poklon za vjenčanje*, sezona 1., epizoda 5., vrijeme: 38:35 – 42:18; 43:43 – 45:60.

⁴⁹ Usp. *Izabrani*, *Uzdržavanje*, sezona 3., epizoda 8., vrijeme: 41:53 – 48:00 (2. 11. 2023.) u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594332> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

⁵⁰ Usp. *Izabrani*, *Uzdržavanje*, sezona 3., epizoda 8., vrijeme: 1:03:43 – 1:13:10.

⁵¹ Usp. *Izabrani*, *Čisto (2. dio)*, sezona 3., epizoda 5., vrijeme: 40:40 – 46:55.

⁵² Usp. *Izabrani*, *Posljednji znak*, sezona 4., epizoda 7., vrijeme: 33:00 – 40:45.

Dodatan aspekt koji je u serijalu *Izabrani* prikazan, a neposredno ukazuje na Isusovu božansku narav jest posjedovanje božanskog znanja o događajima, osobama i grijesima koji nisu javno poznati. Uz već spomenuto poznavanje Natanaelove skrivene molitve pod smokvom⁵³, izrazito snažan primjer ove stvarnosti prikazan je u epizodi *Zvao sam te po imenu*. U ovoj epizodi Isus pronalazi Mariju Magdalenu – tada poznatu pod imenom Lilith – dok se nalazi na rubu fizičke, psihičke i duhovne raspadnutosti. Pri tom susretu Isus ne postavlja pitanja, ne traži informacije, nego jednostavno izgovara njezino pravo ime – Marija iz Magdale – čime razotkriva njezin potisnuti identitet. Nadalje, citirajući riječi proroka Izaije (Iz 43,1), koje joj je otac izgovarao u djetinjstvu, Isus pokazuje poznavanje njezine osobne povijesti, kao i traume te nutarnje boli koju proživljava.⁵⁴ Redateljjev scenski prikaz ovog trenutka otkriva više od puke emocionalne katarze. On predstavlja Božji pogled koji poznaje čovjeka u njegovoj dubini te ga u isto vrijeme poziva, oslobađa i vraća mu dostojanstvo djeteta Božjega. Sličnu dinamiku možemo vidjeti i u epizodi *Ja sam On* kada Isus susreće Samarijanku na Jakovljevu zdencu. Na početku njezina dijaloga očituje se napetost koja se temelji na stoljećima etničkih i vjerskih razlika između njihovih dvaju naroda, no ta netrpeljivost postupno nestaje kako joj se Isus otkriva kao Mesija. Ključni trenutak njezina obraćenja događa se kada Isus pokazuje da poznaje skrivene detalje iz njezina života. Isusovo iskazivanje nadnaravnog znanje u ovoj sceni nije usmjereno prema prozivanju ili osudi žene, već prema cjelovitom nutarnjem iscjeljenju žene i obnovi narušenog zajedništva između dvaju naroda. Duboko dotaknuta ovim susretom Samarijanka odlazi u grad posvjedočiti drugima o Mesijinu dolasku.⁵⁵ Prikazi Isusova božanskog znanja u serijalu *Izabrani* – kao što je i slučaj s čudima – nisu svrha sami sebi. Usmjereni su prema konkretnom čovjeku i njegovoj ranjenoj prošlosti, koju Isus kao Bog, intimno poznaje i želi obnoviti kako bi imali udjela u njegovu poslanju te ostvarenju kraljevstva Božjega na zemlji.

⁵³ Usp. *Izabrani*, *Vidio sam te*, sezona 2., epizoda 2., vrijeme: 47:00 – 49:41.

⁵⁴ Usp. *Izabrani*, *Zvao sam te po imenu*, sezona 1., epizoda 1., vrijeme: 49:45 – 52:13 (3. 11. 2023.), u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594334> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

⁵⁵ Usp. *Izabrani*, *Ja sam On*, sezona 1., epizoda 8., vrijeme: 41:45 – 49:15. (3. 11. 2023.), u: <https://watch.thechosen.tv/video/184683594341> (pristupljeno 31. 7. 2025.).

4.2.2. Božanski i mesijanski autoritet

Serijal *Izabrani* jasno prikazuje kako se Isus kao učitelj temeljno razlikuje od tradicionalnih židovskih rabina. Dok su se u uobičajenoj rabinskoj praksi učenici sami prijavljivali učiteljima i bivali birani prema strogoj obrazovnoj i moralnoj kvalifikaciji, Isus sam pristupa pojedincima te ih poziva da ga slijede. Njegov izbor učenika nije uvjetovan društvenim statusom, obrazovanjem ni besprijekornom prošlošću kao što vidimo u slučaju Petra koji je gotovo izdao svoje prijatelje, Mateja koji je surađivao s okupatorima ili Šimuna Zelota koji je bio ekstremni politički aktivist.⁵⁶ Prihvaćanje onih s rubova društva za učenike i bliskost s grešnicima izazivaju otvorene prigovore židovskih vjerskih autoriteta, koji se pozivaju na zakone o čistoći. Međutim, Isus jasno pokazuje kako njegovo poslanje nije usmjereno prema onima koji sebe smatraju pravednima, nego prema onima koji su spremni otvoriti grešno srce i prihvatiti obraćenje. Ovakvim pristupom Isus odbacuje ideju o stvaranju mesijanske religijske elite i nudi radikalno inkluzivan i univerzalan poziv otvoren svima.⁵⁷

Pri konfrontacijama s vjerskim vođama Isus ne nastupa kao običan učitelj Zakona. On zauzima božanski autoritet koji nadilazi vjerske propise i interpretacijske okvire vjerskih elita. U već istaknutoj epizodi *Neopisivo suosjećanja*, gdje Isus ozdravlja uzetoga, on ne liječi samo fizičku bolest nego prije svega oprašta grijeh – čin koji je u židovskome vjerskom kontekstu bio pridržan isključivo Bogu. Ovime on izaziva otvoreno i direktno sablažnjene među farizejima koji u njegovim riječima prepoznaju bogohuljenje.⁵⁸ Na sličan način, u epizodi *Savršena prilika*, Isus ozdravlja čovjeka koji je više od trideset godina bio nepokretan uz kupalište Bethzatha. Nakon što ga je iscijelio, Isus zapovijeda čovjeku da uzme svoju postelju i napusti mjesto, što privlači pozornost nazočnih farizeja. Umjesto da prepoznaju čudesno djelo ozdravljenja kao neosporiv znak Isusova božanskog djelovanja, farizeji se fokusiraju na formalno kršenje subotnjih propisa nazivajući

---

⁵⁶ Usp. *Izabrani, Stijena na kojoj je izgrađena*, sezona 1., epizoda 4., vrijeme: 34:20 – 45:10; *Izabrani, Pozivnice*, sezona 1., epizoda 7., vrijeme: 31:30 – 35:10; *Izabrani, Savršena prilika*, sezona 2., epizoda 4., vrijeme: 53:00 – 55:00.

⁵⁷ Usp. *Izabrani, Ja sam On*, sezona 1., epizoda 8., vrijeme: 9:55 – 12:00.

⁵⁸ Usp. *Izabrani, Neopisivo suosjećanje*, sezona 1., epizoda 6., vrijeme: 43:15 – 46:45.

ga lažnim prorokom⁵⁹ te poslije nastoje pokrenuti prijavu protiv njega pred Sinedrijem⁶⁰.

Vrhunac sukoba s vjerskim vođama, kao i neosporivo očitovanje Isusova božanskog autoriteta, kulminira u epizodama *Liječniče, izliječi sebe* i *Posvećenje*. U prvoj epizodi prikazano je Isusovo poučavanje u sinagogi njegovu rodnoga grada gdje on, pozivajući se na proroka Izaiju, naviješta ispunjenje ovoga davnog proročanstva i ostvarenje Božjeg obećanja u svojoj osobi. Na prigovore rabina Benjamina i pojedinih sugrađana, Isus više puta potvrđuje svoju mesijansku ulogu te, suočen s prijetnjom osude i pogubljenja kao lažnog proroka prema Mojsijevu zakonu, jasno i proročki izjavljuje: „Ja sam Mojsijev zakon.“⁶¹ Ovakva izjava, u kontekstu serijala, ne predstavlja samo otvorenu provokaciju usmjerenu prema rigidnim vjerskim elitama, ona ujedno izričito naglašava Isusov autoritet koji nadilazi njegovu učiteljsku ulogu te upućuje na njegovu božansku vlast. U epizodi *Posvećenje* Isus s učenicima posjećuje Hram u Jeruzalemu gdje javno naučava među okupljenim narodom. On otvoreno govori o svojem identitetu Sina Božjega i Mesije, što izaziva negodovanje među prisutnim farizejima i pismoznancima. Vjerski autoriteti optužuju ga za bogohuljenje, nazivaju ga opsjednutim i heretikom te ga pokušavaju diskreditirati. Isus ne uzmiče pred napadima, već dodatno naglašava svoje božansko sinovstvo i mesijansko poslanje. Nakon što izgovara rečenicu: „Ja i Otac jedno smo“, ona izaziva snažnu reakciju prisutnih koji posežu za kamenjem s namjerom da ga pogube.⁶² Redatelj ovaj sukob ne prikazuje tek kao puku vjersku polemiku, već kao trenutak objave – osobito jer se događa u Hramu – gdje Isus jasno otkriva vlastiti božanski identitet te najavljuje novo poimanje Hrama i Saveza.

***

Kvalitativna analiza epizoda serijala *Izabrani* potvrđuje postavljenu hipotezu i pokazuje kako ovaj projekt nudi cjelovitu i teološki promišljenu interpretaciju Kristova lika kao osobe dviju isprepletenih naravi – pravoga Čovjeka i pravoga Boga. Redatelj, pri prikazu Isusova lika, ne dijeli ove dvije dimenzije u

⁵⁹ Usp. *Izabrani, Savršena prilika*, sezona 2., epizoda 4., vrijeme: 44:40 – 51:00.

⁶⁰ Usp. *Izabrani, Duh*, sezona 2., epizoda 5., vrijeme: 28:20 – 30:14.

⁶¹ Usp. *Izabrani, Liječniče, izliječi sebe*, sezona 3., epizoda 3., vrijeme: 24:10 – 36:00.

⁶² Usp. *Izabrani, Posvećenje*, sezona 4., epizoda 6., vrijeme: 43:45 – 53:00.

međusobno izolirane narativne cjeline, niti marginalizira ili daje prednost određenoj naravi, već ih integrira u jedinstven i slojevit prikaz Kristove osobe. Ovime čitav serijal nadilazi reduktivne prikaze Isusa osobe kao pukog čudotvorca, moralnog učitelja ili političkog revolucionara. Serijal *Izabrani* nudi gledatelju priliku da u Isusu prepoznaju nekoga tko je blizak suputnik u ljudskoj svagdašnjici i božanski Otkupitelj prisutan u povijesti spasenja.

ZAKLJUČAK

Redatelj Dallas Jenkins, uz pomoć glumačke interpretacije Jonathana Roumieja i u suradnji s teološkim konzultantima, u serijalu *Izabrani* uspijeva izbjeći pojednostavnjenu i ideološki reduciranu prezentaciju Isusa Krista na filmskom platnu. Analizom prikaza Isusove ljudskosti razvidno je kako je riječ o slojevitoj redateljskoj interpretaciji koja obuhvaća svakidašnje životno iskustvo, prikaz širokog spektra emocija te inkluzivan odnos prema čovjeku obilježenome bezuvjetnom ljubavlju. Njegova božanska narav istaknuta je kroz višestruke manifestacije čudesa, nadnaravno znanje o osobama i događajima te autoritet koji nadilazi okvire tradicionalne rabinske prakse. Ovakvim prikazom Isusa nastoji se uravnoteženo obraditi pitanje dviju kristoloških naravi pri čemu redatelj narativno poseže za proširenom slikom koja je dalje od evanđeoskih izvještaja, a istovremeno nastoji ostati u skladu s temeljnim istinama kršćanske vjere.

Problem kinematografskog Isusa prisutan je i u stvaranju tog djela. Pri analizi serijala nemoguće je zaobići događaje i likove koji nisu zabilježeni u novozavjetnom kanonu, kao ni slobodniju karakterizaciju njihovih osobnosti. Jasno je kako redatelj ne može doslovno prenijeti riječi Svetog pisma na filmsko platno te istovremeno producirati narativno koherentan, emocionalno uvjerljiv i gledateljski privlačan višesezonski serijal. Produbljenje psiholoških profila likova, dodatna razrada međusobnih odnosa i poboljšanje narativne dinamike predstavlja rezultat svjesne umjetničke strategije koja ne ide za tim da umanji vrijednost teološke poruke onoga što se želi prikazati. Riječ je o interpretativno-dramatizacijski- proširenom prikazu novozavjetnih događaja koji ostavlja prostor za dublju identifikaciju gledatelja s uključenim likovima. U tom smislu, autorska sloboda u ovom serijalu ne predstavlja reviziju evanđeoskoga sadržaja, nego promišljenu kreativnu dramatizaciju koja ostaje u skladu s temeljnim teološ-

kim znanjem o Isusu Kristu. Unatoč autorskoj slobodi i dramatičarskim intervencijama, serijal *Izabrani* ostaje hvalevrijedan doprinos audiovizualnim ostvarenjima koja progovaraju o Isusu Kristu – pravom Čovjeku i pravom Bogu.

CHRISTOLOGICAL TEACHING IN POPULAR CULTURE: A
QUALITATIVE ANALYSIS OF THE TELEVISION SERIES THE
CHOSEN

Summary

183

The series *The Chosen*, directed by Dallas Jenkins, has quickly gained remarkable global popularity and established itself as a significant example of independent television production fully funded by viewer donations. As the first multi-season scripted portrayal of the life of Jesus Christ, the series stands out for its innovative approach to narrating gospel events, expanding the biblical text with dramatized episodes and a layered depiction of characters and their relationships. In this paper, the author evaluates the portrayal of the person of Jesus Christ through qualitative content analysis, focusing on how his divine and human natures are interpreted. The results indicate that although the series does not follow literal literary templates, it remains faithful to the fundamental theological message of the gospel, while the director's vision contributes to the emotional depth and accessibility of the content for the contemporary viewer.

Keywords: Jesus Christ, *The Chosen*, God, Man, series, film